

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Терміни, використані у документі:

Дошкільна освіта – процес і результат всебічного розвитку, виховання, навчання, соціалізації дітей та формування у них необхідних життєвих навичок і компетентностей до початку здобуття початкової освіти.

Вихованці – діти, які здобувають дошкільну освіту.

Державний стандарт дошкільної освіти – документ, що містить перелік і опис згрупованих за освітніми напрямками результатів навчання і компетентностей, які набуваються вихованцями впродовж здобуття дошкільної освіти.

Освітній напрям – складник змісту освіти, складник державного стандарту дошкільної освіти, напрям розвитку дитини, що включає комплекс споріднених знань, умінь та навичок, способів мислення, цінностей, компетентностей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, цінності, особистісні якості, набуті у процесі розвитку, виховання, навчання, які дитина здатна продемонструвати під час або після здобуття дошкільної освіти.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, особистісних якостей, що визначає здатність дитини успішно соціалізуватися і здобувати формальну, неформальну та інформальну освіту.

Освітня програма – документ, що містить комплекс освітніх компонентів за всіма освітніми напрямками державного стандарту дошкільної освіти, реалізація яких має забезпечити досягнення вихованцями визначених цією програмою очікуваних результатів навчання і компетентностей.

Парціальна програма – документ, що містить комплекс освітніх компонентів у межах одного або декількох освітніх напрямів державного стандарту дошкільної освіти, реалізація яких має забезпечити досягнення вихованцями визначених такою програмою очікуваних результатів навчання і компетентностей.

Заклад дошкільної освіти – заклад освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері дошкільної освіти, що реалізується на підставі ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти.

Суб'єкт освітньої діяльності – юридична особа чи фізична особа - підприємець, яка провадить освітню діяльність у сфері дошкільної освіти.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту».

2. Система дошкільної освіти функціонує з метою забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей.

3. Виконання державного стандарту дошкільної освіти є обов'язковим для усіх закладів дошкільної освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, засновники та заклади дошкільної освіти, інші суб'єкти освітньої діяльності зобов'язані забезпечити в межах повноважень створення умов для досягнення вихованцями результатів, визначених державним стандартом дошкільної освіти.

4. Державний стандарт дошкільної освіти є основою для розробки освітніх та парціальних програм, організації та здійснення освітнього процесу, контролю якості освіти.

Кожна освітня програма має бути спрямована на досягнення вихованцями результатів навчання і компетентностей, визначених державним стандартом дошкільної освіти.

5. Освітній процес закладу дошкільної освіти, іншого суб'єкта освітньої діяльності спрямовується на розвиток особистості, обдарувань кожної дитини, досягнення результатів, визначених державним стандартом дошкільної освіти.

6. Батьки вихованців зобов'язані сприяти досягненню їхньою дитиною результатів, передбачених освітньою програмою, з урахуванням рекомендацій педагогічних працівників.

7. Батьки вихованців, які обрали сімейну форму здобуття дошкільної освіти, несуть відповідальність за здобуття дошкільної освіти дітьми на рівні не нижче державного стандарту дошкільної освіти.

8. Державний стандарт дошкільної освіти сформований з дотриманням засад та принципів, визначених статтею 6 Закону України «Про освіту» та статтею 5 Закону України «Про дошкільну освіту».

9. Реалізація мети дошкільної освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості та суспільства;
- щасливе проживання дитинства як передумова повноцінного розвитку дитини та подальшої самореалізації її у житті;
- дитиноцентризм: визнання унікальності та обдарованості кожної дитини, увага до особливостей її розвитку та індивідуального досвіду, повага до гідності дитини, дії, насамперед, на благо дитини;

- особистісно орієнтована освіта відповідно до індивідуальних в тому числі вікових особливостей, потреб, інтересів, здібностей, обдарувань та свободи вибору кожної дитини;
- віра в дитину та довіра до неї;
- забезпечення безпеки в результаті створення атмосфери захищеності, довіри, утвердження людської гідності, взаємоповаги та взаємодопомоги;
- зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- радість пізнання, підтримка ініціатив дитини, розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;
- збагачення (ампліфікація) дитячого розвитку;
- гра як самобутня провідна діяльність дитини;
- гендерна чутливість, що передбачає розширення інтересів та розвитку здібностей дітей без обмежень гендерними стереотипами;
- збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями;
- базування освітнього процесу на культурних цінностях Українського народу, спрямованість його на формування у вихованців суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, милосердя, толерантності, поваги до честі та гідності людини і результатів її праці, здорового способу життя та екологічної поведінки, цінностей постійного пізнання і розвитку;
- єдність розвитку, виховання і навчання вихованців, що забезпечується спільними зусиллями усіх фахівців та батьків на засадах педагогічного партнерства та конструктивної взаємодії.

10. Державний стандарт дошкільної освіти представляє взаємозв'язок між цінностями дошкільної освіти, засадами державної політики та принципами освітньої діяльності, змістом дошкільної освіти, розкритому через освітні напрями, освітні та парціальні програми, процесом розвитку, навчання і виховання дитини, формування її досвіду в різних видах діяльності, що забезпечує досягнення результатів навчання та формування компетентностей дитини старшого дошкільного віку на завершення здобуття рівня дошкільної освіти.

11. Державний стандарт дошкільної освіти визначає ключові компетентності та спільні для всіх компетентностей вміння вихованців.

12. Кожен освітній напрям розкритий через визначення мети, компетентностей та результатів навчання (компетентнісний потенціал освітніх напрямів) вихованців.

13. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння, які є основою для формування компетентностей освіти впродовж життя, освіти на усіх рівнях освіти, неформальної та

інформальної освіти та розкриваються у кожному освітньому напрямі відповідно до вікових можливостей дітей.

14. Визначені державним стандартом дошкільної освіти результати навчання та компетентності є цільовими орієнтирами дошкільної освіти, соціально-нормативними характеристиками розвитку дитини на етапі завершення здобуття рівня дошкільної освіти.

Результати навчання, визначені державним стандартом дошкільної освіти, не підлягають безпосередньому оцінюванню дитини. Здобуття дошкільної освіти не передбачає атестації вихованців.

15. Результати навчання та компетентності, визначені державним стандартом дошкільної освіти, виступають основою наступності дошкільної та початкової освіти.

Всі освітні напрями продовжено на рівні здобуття початкової освіти через освітні галузі: мовно-літературну; математичну; природничу; технологічну; інформатичну; соціальну і здоров'язбережувальну; громадянську та історичну; мистецьку; фізкультурну.

II. ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ НАПРЯМІВ

- **Розвиток самоусвідомлення, пізнавальних, емоційних та вольових процесів**
 - самоідентифікація
 - ціннісне ставлення до намірів, рішень, вчинків, подій
 - розвиток пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, мислення, уяви)
 - сенсорний розвиток (розвиток відчуття та сприймання)
 - почуттєвий та емоційний розвиток
 - вольовий розвиток і формування характеру
- **Формування здорового способу життя**
 - особиста гігієна
 - здорове харчування
 - профілактика хвороб та елементарна домедична допомога
 - безпека життя
- **Фізичний розвиток та рух**
 - рухова активність: велика моторика, рухові вправи, елементи спорту (гімнастика, легка атлетика), командні ігри
 - рухово-ритмічна активність: музично-ритмічні рухи, музично-ритмічні ігри, танці, музикограми тощо
 - розвиток дрібної моторики
- **Розвиток пізнання довколишнього світу**
 - у світі елементарної математики
 - у природному довкіллі, формування екологічного ставлення до природи та життя людини
 - у світі предметів і технологій
 - у світі інформації
- **Мовно-мовленнєвий та комунікативний розвиток**
 - опанування державної мови
 - опанування рідної мови
 - опанування іноземної мови
- **Соціальний розвиток**
 - соціальна взаємодія в сім'ї, родині, групі, садочку, громаді, Батьківщині; права та обов'язки, взаємозв'язок
 - дотримання законів, норм суспільної моралі, норм та правил колективного співжиття
 - участь у команді та конструктивна взаємодія
 - у світі економіки, праці та професій, оплата праці та винагорода, економічний добробут сім'ї

- **Естетичний та творчий розвиток**
 - образотворче мистецтво
 - музичне мистецтво
 - у світі гри та театру
 - у світі книги та літературної творчості
 - у світі кіно- та відео мистецтва
 - естетика зовнішнього вигляду
 - естетика довкілля
 - **Громадянський розвиток та формування почуття патріотизму**
-

III. ОПИС КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

- **Безпекові мислення та поведінка**, що передбачають здатність запобігати ризикам, мати критерії довіри, вміння розпізнати та повідомити про загрози, покликати та за можливості надати допомогу, захистити себе і близьких.
- **Здоровий спосіб життя**, що передбачає усвідомлення важливості здоров'я, багатоманітності його складових, прагнення зберегти і зміцнити його, опанування основними навичками здорового способу життя включно зі звичками щоденної фізичної активності, задоволення природної потреби дитини у руховій активності; здатність до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях.
- **Володіння державною мовою**, що передбачає усвідомлення ролі державної мови для ефективного спілкування, прагнення вивчати та вживати українську мову, сформовані основи мовленнєвої культури українською мовою, вміння висловлювати свої потреби, емоції, думки, використовуючи прості висловлювання українською мовою у різних ситуаціях спілкування.
- **Володіння рідною мовою**, що передбачає здатність до зв'язного мовлення, сформований фонематичний слух, активне використання культури мовлення в різних життєвих ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, творчості, соціальних відносинах.
- **Спілкування іноземними мовами**, що передбачає розуміння кількох слів іноземною мовою, простих висловлювань іноземною мовою, елементарних норм міжкультурного спілкування (привітання); усвідомлення ролі мови для ефективного міжнародного спілкування, прагнення вивчати та використовувати іноземну мову.
- **Математична компетентність**, що передбачає здатність виявляти прості математичні залежності у довколишньому світі, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини, використання математичних понять і вмінь у повсякденному житті.
- **Природознавчі, предметно-практичні та технологічні компетентності**, що передбачають сформовані уявлення про природу як цілісну систему; сформовану допитливість, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, здатність самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати світ природи (живої та неживої), рукотворний світ (техніки та технологій), здатність робити, за потреби за допомогою дорослого, висновки на основі проведених дослідів, здатність реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, засобів та способів з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання; елементарні вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати інформаційно-комунікаційні технології, здатність дотримуватися основ цифрової гігієни та етичної поведінки.

- **Креативність та мистецько-творчі компетентності**, що передбачають здатність та прагнення продукувати нові ідеї, використовувати різні матеріали та інструменти для створення нового, здатність сприймати світ через красу творчості, витворів мистецтва, набуття досвіду у творчій діяльності.
- **Екологічні компетентності**, що передбачають:
усвідомлення органічного єднання з природою, шанобливе ставлення до природи, усвідомлення залежності стану здоров'я людини від стану природи та впливу на неї діяльності людини, сформовані основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для подальшого життя, усвідомлення особистої причетності до цього.
- **Громадянські та соціальні компетентності**, що передбачають опанування основами культури демократії, усвідомлення ідей справедливості, прав і свобод людини, рівності та недискримінації, терпимості та толерантності, спільного добробуту, культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України; уміння взаємодіяти з іншими, здатність дотримуватися правил поведінки і спілкування в різних спільнотах і середовищах;
опанування основами культури споживання та ощадливе ставлення до довколишнього середовища під час вибору рішень та способу дій у різних життєвих ситуаціях.

IV. ПЕРЕЛІК ВМІНЬ, ЩО Є СПІЛЬНИМИ ДЛЯ ВСІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

- уміння саморегуляції:
 - планувати, ставити завдання, цілі,
 - оперувати часом,
 - виявляти та виправляти помилки,
 - робити вибір,
 - приймати рішення,
 - долати труднощі та досягати мети
- когнітивні уміння:
 - логічно обґрунтовувати позицію, дії,
 - оцінювати власні вчинки, діяльність, наслідки,
 - приймати рішення,
- ініціативність,
- творчість (креативність),
- безпечно пізнавати світ та вчитися,
- уміння соціальної взаємодії:
 - формувати та висловлювати власну думку усно,
 - слухати іншого, чути іншого, ставити запитання, прагнути до порозуміння,
 - конструктивно та етично взаємодіяти з іншими, допомагати, звертатися по допомогу
 - виконувати доручення

V. ЗМІСТ ОСВІТНІХ НАПРЯМІВ

● РОЗВИТОК САМОУСВІДОМЛЕННЯ, ПІЗНАВАЛЬНИХ, ЕМОЦІЙНИХ ТА ВОЛЬОВИХ ПРОЦЕСІВ

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- усвідомлює свою ідентичність;
- усвідомлює себе як індивідуальність, відчуває власну гідність, ідентифікує власні унікальні якості, власні бажання та потреби;
- здатна до пізнання та навчання,
- виявляє самостійність та впевненість у власних здібностях,
- сприймає зміст понять, здатна бачити взаємозв'язки та відкривати нові способи розуміння довколишнього світу

✓ самоідентифікація

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність ідентифікувати себе за фізичними ознаками	- оперує займенником "Я", вирізняє себе з-поміж інших, впізнає себе на фото, малюнку, на відео; - описує себе (ім'я, тіло, зовнішність тощо); - називає свою стать, вік, місце проживання (знає домашню адресу), місце навчання тощо.
Здатність ідентифікувати себе за ознаками належності	- ідентифікує себе за належністю до родини (виокремлює батьків, інших рідних, їхні імена, традиції та звичаї сім'ї), соціальної спільноти (виокремлює їхні імена), групи (виокремлює їхні імена); - називає соціальні ролі, які виконує в різних соціальних групах (син, донька, брат, сестра, онук, онучка, друг, подруга, вихованець, вихованка, однокласник, однокласниця) - знає власне прізвище, знає, що прізвище вказує на належність дитини до свого роду, родини, а ім'я – на її індивідуальність та неповторність;
Здатність ідентифікувати себе за психологічними ознаками (думки, усвідомлення, ціннісне ставлення, бажання тощо)	- розповідає про себе (ім'я, вік, характер, захоплення, уподобання, почуття, ставлення, бажання, мрії тощо), - знає про себе, що вдається найкраще і що не вдається, ідентифікує та досліджує власні унікальні якості; - усвідомлює свої потреби, визначає, шукає шляхи їх задоволення.
Здатність ідентифікувати періоди людського життя і власне становище у просторі часу	- усвідомлює свій теперішній час, демонструє здатність уявляти себе в минулому та майбутньому часі; - називає ситуації, які трапилися в минулому, відбуваються у теперішньому часі, плануються (прогнозовані) в майбутньому часі;

	- усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого шляху, описує, як змінюється людина з віком, правильно називає основні ознаки різних вікових періодів, ідентифікує ці періоди (дитина, дорослий, старий).
Здатність ідентифікувати себе у фізичному просторі, середовищі	- розуміє значення та ознаки особистого простору та простору кожного, впорядковує власний простір; - орієнтується у знайомому середовищі, може пояснити, як дістатися з одного місця до іншого; - описує своє місцезнаходження, вміє орієнтуватися в громадських місцях та знає їх призначення.

✓ ціннісне ставлення до намірів, рішень, вчинків, подій

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність управляти собою, власною поведінкою, будувати стосунки, формувати ставлення в різних життєвих ситуаціях, оперуючи усвідомленими ціннісними орієнтирами, позитивними мотивами	- розрізняє та застосовує категорії “добро” і “зло”; - дотримується етичних норм при спілкуванні з іншими, - при взаємодії з природою демонструє етичну поведінку, спрямовану на збереження, підтримку та розвиток природи. - орієнтується у суспільних цінностях, зокрема усвідомлює цінності правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, милосердя, толерантності, поваги до честі та гідності людини і результатів її праці, здорового способу життя та екологічної поведінки, цінностей постійного пізнання і розвитку; - дотримується елементарних правил культури академічної доброчесності (наприклад, ідентифікує власні напрацювання та добросовісно і з повагою ставиться до авторства робіт інших, чесно виокремлює вклад кожного у спільну справу).

✓ розвиток пізнавальних процесів (уваги, пам’яті, мислення, уяви)

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність до пізнання	- виявляє зацікавленість, пізнавальний інтерес до явищ природної, предметної та соціальної сфери, що знаходиться за межами безпосереднього сприйняття та дитячого досвіду; - має уявлення про причини та наслідки дій, вчинків, подій; - виявляє вибірковий інтерес у формі різноманітних питань причинно-наслідкового, гіпотетичного характеру («Чому?», «Навіщо?», «Яким чином?», «А що буде, якщо...?», «Дівчинка плаче, тому що загубилась?», «Курка клює kota,

	тому що він хотів з'їсти курча?»), визначальні («Дівчата люблять грати з ляльками?»), причинні («Чому корова їсть зелену траву, а молоко у неї біле?», «Навіщо роблять щеплення?»); - спостерігає, експериментує, висуває власні гіпотези, щоб передбачити розвиток подій, взаємодії з іншими, наслідки власних вчинків, експериментів з об'єктами природи; - демонструє володіння знаннями і способами діяльності, які дають змогу розв'язувати пізнавальні суперечності; докладає вольових зусиль для подолання труднощів, дає оцінку цим процесам.
--	---

✓ **розвиток уваги та пам'яті**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти рівень уваги та пам'яті, достатній для повсякденного життя, спілкування, пізнавальної діяльності та навчання	- самостійно або за підтримки дорослого тривало і цілеспрямовано спостерігає за подіями навколо (приміром, за поведінкою тварин, зростанням рослин, сезонними змінами погоди, роботою транспорту, працею людей), виділяє новизну; - увага стає більш стійкою та довільною, може зосереджено займатися справою 20-25 хвилин (концентрація та стійкість уваги); - називає зміни та їх причини у предметному і природному середовищі; - називає 7-8 однорідних об'єктів (обсяг уваги); - переключає увагу з одного предмета на інший, з одного виду діяльності на інший, між знайомим, маловідомим та новим видами діяльності (розподіл уваги); - запам'ятовує за допомогою образно-зорової пам'яті та на слух 5-7 об'єктів, при використанні прийому смислового групування – 9 та більше об'єктів; - запам'ятовує цікавий матеріал, з яким взаємодіє (приміром, доручення, спосіб дій, події, вірші, казки, приказки, лічилки); - використовує для запам'ятовування різноманітні прийоми: створення зовнішніх опор (підрахунок, асоціація, мнемосхема, групування), утворення смислових опор (класифікація, побудова матеріалу, структурування, аналогія), логічного запам'ятовування (підрахунок, смислове співвідношення, смислове групування), наочного моделювання (використання піктограм під час запам'ятовування слів, замальовка епізодів під час запам'ятовування казок, розповідей); - виправляє власні помилки під час запам'ятовування, збереження та відтворення матеріалу; - розповідає та детально описує образи всіх видів пам'яті (зорові, слухові, нюхові, смакові, тактильні, рухові та емоційні).

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти розумовий розвиток, достатній для повсякденного життя, спілкування, пізнавальної діяльності та навчання	- здатна до простих форм абстракції (відокремити й перетворити на самостійний об'єкт спостереження окрему сторону, властивість або стан об'єкта); - узагальнює поняття, називає загальні властивості предметів та явищ, встановлює причинно-наслідкові зв'язки та залежності між ними (сніг у теплі тане, стає водою – моя рукавичка стала мокрою, тому що на ній був сніг, який нагрівся від моєї руки і розтанув); - здійснює розумовий аналіз: виділяє деталі та систему ознак (властивостей) об'єктів, сприймаючи предмет та явище, відтворюючи образ об'єкта у пам'яті); - встановлює схожість та різницю між об'єктами; виділяє суттєві ознаки об'єктів, що порівнюються; виконує багатостороннє (повне, за всіма ознаками) порівняння об'єктів; - групує та класифікує предмети та об'єкти природи, визначає підставу для їхньої класифікації (ці всі червоні – за кольором; ці всі круглі – за формою), чи класифікує за даною підставою (ознакою); узагальнює (приміром, «дикі тварини», «ягоди», «транспорт»); - встановлює різні відносини між предметами та об'єктами: протилежності; послідовності; функціональні: рід – вид, ціле – частина, причина – наслідок; - переносить життєвий досвід та знайомий спосіб реагування на нові ситуації, умови діяльності; - знаходить варіанти вирішення поставлених завдань, проблемних ситуацій з опорою на схеми, моделі; - виконує інструкції, свідомо переходячи від одного виду діяльності до іншого, дотримуючись при цьому мети діяльності та послідовності дій; - оцінює, порівнює та пояснює образи предметів, явищ, ситуацій з опорою на зовнішні та внутрішні, приховані для безпосереднього спостереження ознаки (вчинки, якості героїв казок); - виявляє та називає різноманітні суперечності у явищах природи (літнім ранком немає роси на траві), предметному середовищі (ніж не ріже), проявах соціального життя, що спостерігаються (одноліток бере іграшку без дозволу), прагне впевнитися у правильності власного висновку («Чому і сонце світить, і йде дощ?», «Вітер роблять дерева?»); - розрізняє та аналізує розумові дії класифікації, групування для вирішення розумових задач в дидактичних іграх (приміром, «Четвертий зайвий», «Що змінилося?»), в експериментуванні з предметами при перевірці своїх

	передбачень (утоне чи не утоне); - обирає самостійно різні способи експериментування (що робити, коли «гальмує» іграшковий потяг: спробувати самому чи спитати у дорослого); - розрізняє, порівнює, аналізує сюжети художніх творів, другорядні деталі (костюми героїв, опис природних явищ); - приймає та розуміє інтелектуальні задачі (умова, зміст, питання, рішення, результат); - застосовує логічні операції (аналіз, синтез, серіація, концентрація) для вирішення пізнавальних задач; - визначає логічний перебіг подій у знайомих історіях та життєвих ситуаціях; - ставить цілі діяльності і прогнозує результат; - оцінює та описує продуктивність, ефективність власної розумової діяльності.
--	---

✓ **розвиток уяви**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти розвиток уяви, достатній для повсякденного життя, спілкування, пізнавальної діяльності та навчання	- описує зовнішній вид та властивості предмета у пам'яті, відгадує предмет за словесним описом властивостей та ознак (відтворююча уява); - відтворює зовнішній вигляд предмета на основі певної його частини; - вільно регулює уяву та процеси пам'яті (згадує бажане, промовляє про себе та вголос план дій); - словами описує фантазії на задану тему; - складає розгорнуті та послідовні історії; - виявляє творчу ініціативу в усіх видах діяльності; - застосовує широке коло дій, образів, символів (перевтілень у грі, театральній діяльності, побутовій діяльності, створенні власних історій); - використовує різні прийоми створення образів в уяві (комбінування, типізація, змішення ознак, акцентування, перебільшення, применшення, уподіблення); - створює нові образи (приписує неіснуючі властивості знайомим предметам, перебільшує чи применшує, комбінує та використовує їх в різноманітних видах власної життєдіяльності); - відрізняє вигадку від реальності, реальний та уявний світ, реальні наслідки дій, вчинків від уявних, обґрунтовуючи власні висновки.

✓ **сенсорний розвиток (розвиток відчуття та сприймання)**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти сенсорний розвиток (розвиток відчуття та сприймання), достатній для повсякденного життя, спілкування, пізнавальної діяльності та навчання	- досліджує предмети цілеспрямовано, послідовно і системно, використовує як власні способи обстеження, так і раціональні прийоми, здобуті у процесі взаємодії з дорослими під час пізнання предметів, порівняння їх функцій (розглядає, прислухається, обмацує, пробує на смак, накладає, прикладає); - розрізняє і називає окремі властивості предметів (колір, форму, розмір, просторові характеристики), визначає підстави для їхньої класифікації; - диференціює та описує різні види сенсорних еталонів (приміром, відтінки кольору, варіанти форми, розміру, простору, смаку, запаху); - будує серіаційні ряди за однією-двома ознаками; - орієнтується та визначає часову послідовність; - визначає та називає розташування у просторі власного тіла та оточуючих предметів.

✓ почуттєвий та емоційний розвиток

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти почуттєвий та емоційний розвиток, необхідний для повсякденного життя, спілкування, пізнавальної діяльності та навчання	- орієнтується в основних емоціях і почуттях; - розрізняє власні емоційні стани та емоційні стани оточуючих; - застосовує прості техніки регуляції емоційного стану; - аналізує емоційні реакції на певні життєві ситуації, описує ситуації, які можуть передувати появі певних емоційних станів (наприклад, вміє вигравати та програвати); - усвідомлює та висловлює власні почуття, почуттєве ставлення до людей, тварин, дій, об'єктів, явищ природи, предметів та явищ довколишнього середовища тощо, може обґрунтувати власне ставлення, виявляє вміння стримувати власні почуття, керувати ними, коректно реагувати на почуття інших; - вміє визначає причини непорозуміння, суперечки, конфлікту, знаходить способи їх розв'язання самостійно або за допомогою дорослих; - виявляє емпатію до інших людей, тварин, персонажів художніх творів, описує емоційний стан оточуючих за зовнішніми проявами: міміка, пантоміміка, поза, голосові інтонації (приміром, радість, гнів).

✓ вольовий розвиток і формування характеру

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виявляти вольовий розвиток, необхідний для вирішення життєвих задач, спілкування, пізнавальної діяльності, навчання та саморозвитку, відстоювання власної позиції, вибору та прийняття рішення, долаття перешкод, труднощів та виправлення помилок, досягнення власних цілей та допомоги іншим	- розуміє різницю між поняттями "хочу" (мотиви, наміри), "можу" (знання, вміння, навички), "буду" (регуляція поведінки та діяльності); - виявляє прагнення та здатність до самообслуговування; - орієнтується у своїх основних правах і обов'язках; - здатна до дисципліни, самодисципліни, дотримується правил, виконує завдання, доручення, взяті зобов'язання; - вміє планувати свої дії та дотримуватися плану; - вміє оцінювати мету, ризики та шляхи досягнення мети; - оцінює власні вчинки, діяльність, наслідки; - вміє робити вибір та приймати рішення на основі життєвого досвіду; - вміє знаходити та виправляє помилки; - володіє базовими навичками керування власними емоціями; - здатна до взаємодії з іншими для досягнення спільного результату, допомагати, звертатися по допомогу; - виявляє прагнення та здатність вчитися; - вміє докласти зусилля для досягати мети.

● ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ТА БЕЗПЕКОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- усвідомлює важливість здоров'я, його значення для повноцінної життєдіяльності, визначає багатоманітність його складових,
- має мотивації до здорового способу життя, прагнення зберегти та зміцнити здоров'я;
- має основні навички здорового способу життя, усвідомлює важливість дотримання правил особистої гігієни;
- здатна запобігати ризикам, має критерії довіри;
- вміє у разі потреби повідомити про загрози, покликати та надати за можливості допомогу, захистити себе і близьких

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність до здорового та безпекового способу життя	- має уявлення про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя, цілісне уявлення про побудову людського тіла, орієнтується в схемі будови тіла, називає частини тіла; - орієнтується у призначенні органів чуттів, дотримується правил дбайливого ставлення до органів чуттів; - повідомляє дорослого про відчуття у своєму організмі; - орієнтується в основних показниках власного здоров'я (гарне самопочуття, відсутність больових відчуттів) та здоров'я людей, які її оточують;

	- має уявлення про основні чинники збереження здоров'я: рухова діяльність, правильне харчування, дотримання питного режиму, безпечна поведінка, догляд за тілом; - визначає, що корисно чи шкідливо для здоров'я; - називає дії, які є основою розпорядку дня, дотримується його; - виявляє позитивне ставлення до активних форм діяльності та відпочинку; знає та дотримується способів збереження власного здоров'я, орієнтованих на самопізнання та реалізацію особистої активності в житті.
--	--

✓ особиста гігієна

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність дотримуватися правил особистої гігієни	- виконує правила гігієни тіла (самостійно вмивається, миє руки, чистить зуби, виконує туалетні процедури тощо); - дотримується правил гігієни одягу, взуття, білизни; - користується, без нагадування дорослого, основними предметами особистої гігієни; - розуміє значення та дотримується гігієнічних процедур до та після фізичної активності.

✓ здорове харчування

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність дотримуватися правил здорового харчування	- називає основні групи продуктів харчування, відрізняє корисну їжу від шкідливої; - розуміє виняткове значення питної води для здоров'я; - оперує назвами основних корисних напоїв, знає про їхню роль для розвитку організму; - дотримується правил безпеки під час харчування (миє овочі, фрукти, не розмовляє під час жування, не їсть під час рухової активності чи лежачи, не їсть невідоме без дозволу дорослого тощо).
Здатність дотримуватися культури харчування	- дотримується елементарних правил столового етикету (правильне користування столовими приборами, етична поведінка за столом); - тримає правильну поставу під час їжі (сидить прямо, не відкидається на спинку стільця, не розставляє лікті, не кладе їх на стіл тощо).

✓ **профілактика хвороб та елементарна домедична допомога**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність дотримуватися профілактичних дій у ставленні до власного здоров'я	- дотримується здорового способу життя: розпорядок дня з правильним чергуванням фізичної активності, інтелектуальних навантажень, відпочинку, задоволення природних потреб, особиста гігієна, регулярна рухова активність (як мінімум, щоденна зарядка), здорове харчування та питний режим, екологічна та безпекова поведінка, позитивний настрій та доброзичливе ставлення до оточуючих та навколишнього світу, ергономічне та естетичне середовище; - може оцінити поведінку власну та інших людей щодо дотримання здорового способу життя; - бере участь в оздоровчих, фізкультурно-спортивних та фізкультурно-розвивальних заходах; - виявляє позитивне ставлення до загартовувальних процедур, володіє елементарними навичками загартовування.
Здатність надати елементарну домедичну допомогу собі та іншим	- знає про існування різних захворювань, орієнтується в елементарних видах допомоги людині, яка хворіє; - розрізняє ознаки хорошого та поганого самопочуття, повідомляє дорослому про погане самопочуття, під його керівництвом виконує необхідні лікувально-профілактичні процедури; - демонструє здатність скористатися номером телефону основної служби екстреної медичної допомоги.

✓ **безпека життя**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність сприймати світ, будувати відносини з людьми, природою через його безпекову складову, дотримуватися безпекової поведінки	- диференціює поняття "безпечне" і "небезпечне", усвідомлює важливість безпеки життєдіяльності (власної та інших людей); - ідентифікує ознаки можливої небезпеки в довколишньому середовищі; - знає про безпечні та небезпечні доторки; - знає правила безпечного перебування вдома, у садку, на вулиці, на воді, льоду, ігровому, спортивному майданчиках; - знає що робити, якщо загубився; - знає правила поведінки з незнайомими людьми; знає, що дорослі мають просити про допомогу у дорослих, а не звертатися по допомогу до дітей; - орієнтується у правилах поводження з незнайомими предметами та речовинами, дотримується їх; - орієнтується у правилах пожежної та електробезпеки,

	дотримується їх; - орієнтується в елементарних правилах цивільного захисту, дотримується їх; - орієнтується у правилах користування транспортом, дотримується їх; - орієнтується в основних знаках та правилах дорожнього руху, дотримується їх; - дотримується простих правил безпечної поведінки під час ігрової, побутової, пізнавальної або творчої діяльності; - володіє навичками безпечної поведінки при агресивному поводженні однолітків, інших дітей або дорослих; - усвідомлює, до кого можна звернутись за допомогою в різних ситуаціях, знає короткі номери телефонів екстрених служб (пожежна, медична, поліція, інших).
--	--

● **ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА РУХ**

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- усвідомлює важливість руху, розвитку моторики, рівноваги, витривалості, координації та гнучкості для збереження та зміцнення здоров'я та якісного життя;
- оперує поняттями рух, дії, вправи, гра, сила, втома, спокій;
- має сформовані потребу, бажання, здатність до щоденної фізичної активності;
- здатна володіти власним тілом, до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях;
- здатна ефективно діяти в команді під час командних ігор;
- має уявлення про різні види спорту;
- витримує відповідно до віку фізичне навантаження

✓ **Рухова активність:** велика моторика, рухові вправи, елементи спорту (гімнастика, легка атлетика), командні ігри

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виконувати основні рухові дії	- знає та розрізняє основні види рухів, спортивних предметів та знарядь; - виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння тощо); - виконує вправи з предметами за наявності відповідних умов (вправи з м'ячем, скакалкою, обручем, метання, пересування на біговелі, велосипеді тощо); - виконує фізичні вправи самостійно або повторює за дорослими;

Здатність регулювати свій фізичний стан та активність	- визначає основні стани свого самопочуття (втома, енергійність), повідомляє дорослих про дискомфорт; - називає види фізичної активності; - виявляє вольові зусилля у руховій діяльності, координує рухи, уміє орієнтуватися у просторі; - дотримується основних правил безпечної поведінки під час фізичної активності; використовує засоби індивідуального захисту: шолом, захист для ліктів та колін, світло відбивні елементи тощо; - доводить розпочату рухову діяльність (командну гру чи індивідуальне рухове завдання) до завершення, прагне зробити це без допомоги дорослого; - оцінює рухові дії: порівнює власні досягнення з попередніми власними результатами, координує власні рухи з урахуванням безпеки інших тощо; - намагається контролювати власну поставу; усвідомлює вплив постави на здоров'я, естетику рухів; виконує комплекс вправ для запобігання порушенням постави та плоскостопості;
Здатність діяти у спільній руховій активності	- виконує різні ролі у спільних рухливих іграх з дорослими та однолітками; - розуміє значення рухливої гри та змагань; - знає та дотримується правил, у тому числі правил безпечної поведінки, у рухливих іграх, зокрема в іграх спортивного характеру;
Здатність до систематичної рухової активності	- пояснює значення фізичної активності для життя та здоров'я людини; - має сформовані життєво необхідні рухові вміння та навички, розвинені фізичні якості, руховий досвід, який дозволяє застосовувати адекватні фізичні зусилля відповідно до ситуації, у тому числі у повсякденному житті; - систематично (щоденно) виконує фізичні вправи.

✓ **Рухово-ритмічна активність: музично-ритмічні рухи, музично-ритмічні ігри, танці, музикограми тощо**

Здатність координувати власні рухи, погоджувати їх між собою, орієнтуватися у просторі, передавати за допомогою руху музичні композиції	- координує рухи рук, ніг і тулуба в ритмічній послідовності (рахунок дорослого, музичний темп); - демонструє узгодженість та координацію під час руху у просторі; - координує власні рухи з рухами інших дітей у групі; - виконує ритмічні композиції відповідно музичного ритму та темпу та з кількох рухів; - поєднує звичайні рухи (ходьба, біг, стрибки, присідання, плескання тощо) і танцювальні рухи; - дотримується елементарного малюнку танцю особисто, у групі з іншими.
--	---

--	--

✓ **розвиток дрібної моторики**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виконувати точні та дрібні рухи пальцями рук, узгоджувати рухи рук	- виконує вправи пальцями, кистями рук на гнучкість, швидкість, координацію за прикладом чи інструкцією дорослого; - виконує вправи пальцями з предметами (наприклад, розсортировує змішані крупи, знаходить і впізнає навпомацки дрібні предмети, плете косички лялькам, дівчатам, плете з ниток, намотує-розмотує, нанизує; виконує вправи на бізбордах); - виконує вправи для двох рук з одночасним відтворенням однакових дій для обох рук чи для кожної руки різних дій; - виконує рухи, необхідні для створення аплікації (вирізає, вищипує та наклеює компоненти зображеного сюжету, розміщуючи правильним чином вирізані, вищипані компоненти, тощо); - вміє з частин зібрати ціле, складає пазли, мозаїку; - виконує завдання у сортувально-розвиваючих іграх (наприклад, захоплювати пінцетом чи щипчиками); - бере участь у виставах пальчикового, лялькового театру, театру тіней (від скомбінованих позицій рук); - створює образи, композиції під час ліплення, з частин на липучках; - систематично виконує пальчикову гімнастику;
Здатність виконувати графічні дії	- розфарбовує, домальовує та штрихує акуратно, не виходячи за контури, з рівномірним натиском; - малює зображення, у яких поєднуються різні види ліній (горизонтальні, вертикальні, з нахилом, хвилясті) комбінує елементи (петельні, зигзагоподібні, спіралевидні), замкнені форми; - малює (розмальовує, розфарбовує з дотриманням заданих ліній; домальовує половинки різних узорів, фігур; домальовує частину даних ліній до завершеної картинки; малює на папері, асфальті, землі по клітинах, малює на піску, відтворюючи задану картинку, або створюючи заданий образ).

● **РОЗВИТОК ПІЗНАННЯ ДОВКОЛИШНЬОГО СВІТУ**

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- виявляє розуміння математики та основоположних властивостей понять цифра, число, лічба, кількість, частина та ціле, величина, міра, форма, простір;
- знає і доцільно використовує термінологію математики у мовленні;
- знаходить різні варіанти розв'язання логіко-математичних завдань;
- доцільно, усвідомлено використовує математичні знання в знайомих та нових пізнавальних ситуаціях, здатна до використання математичних навичок у житті;
- має знання про розмаїття природи, про рослини, тварин та умови їхнього існування, про світ неживої природи; природний кругообіг та природні явища; розуміє та вміє пояснити взаємозв'язки;
- усвідомлює та вміє пояснити взаємозв'язок між людиною та природою/довколишнім середовищем, можливості та наслідки впливу людини на природу/довколишнє середовище;
- виявляє розуміння основоположних властивостей понять час, часові періоди;
- усвідомлює зв'язки між просторовими та часовими поняттями, демонструє здатність орієнтуватися у часі й просторі;
- усвідомлює особисту причетність до збереження природи, важливість відповідального ставлення до природи; екологічно мислить та демонструє екологічну поведінку;
- здатна використовувати інформаційно-комунікаційні технології для задоволення індивідуальних потреб, розв'язання завдань повсякденного життя, для спілкування, пізнавальної діяльності та навчання;
- дотримується безпекової та етичної поведінки в інформаційному просторі

✓ у світі елементарної математики

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність виконувати елементарні операції з множинами	- визначає множини предметів через кількісний показник; - рахує кількісним і порядковим рахунком до 10 включно, дотримуючись правил; - порівнює числа "більше-менше"; - називає склад чисел до 10 включно з двох менших; - визначає зв'язки та відношення між суміжними числами, розуміє закономірності в ряду; - розрізняє та використовує математичні знаки «+», «-», «=», вирішує найпростіші арифметичні задачі на додавання та віднімання; - визначає порядкове місце об'єкта; - виокремлює групи предметів та явищ в довколишньому середовищі; - групує та класифікує предмети за кількома ознаками; - будує серіаційний (впорядкований за спадаючим або зростаючим за величиною порядком) ряд з 5-10 предметів за зразком або правилом; - порівнює множини предметів; - називає порівняльні характеристики множин предметів, розуміє поняття більше-менше (менше ніж-більше ніж), великий-маленький, жоден-багато; - ідентифікує рівнопотужні множини об'єктів та називає їх "однаково", "стільки ж");

	- виконує операції збільшення, зменшення та зрівняння предметів у множинах (наприклад, додає кілька предметів до множини, забирає їх або порівнює кількість предметів у двох множинах, визначаючи, чи вони однакові); - порівнює декілька предметів (або їх зображення) за окремими параметрами величини або загалом за розміром, за допомогою предмета-посередника; - розрізняє та пояснює види дій у відповідності до мети навчальних та практичних ситуацій (збільшити кількість – додати кубик; зменшити кількість – прибрати кубик тощо);
Здатність орієнтуватися в питаннях довжини, ваги та об'єму та здійснювати відповідні вимірювання	- використовує способи вимірювання величини лінійних протяжностей (довжина, ширина, висота), ваги, об'єму рідких та сипучих речовин за допомогою умовної мірки; - описує кількість і розмір, використовуючи прикметники для порівняння: більший-менший, повний-порожній, мілкий-глибокий, довгий-короткий, високий-низький, легший-важчий; широкий-вузький;
Здатність орієнтуватися у просторі та здатність визначати напрями руху	- визначає просторові напрями (напрямки руху) (прямо, у зворотному напрямку, праворуч, ліворуч); - розрізняє просторове розміщення та співвідношення предметів, людей, а також планує відповідні дії (праворуч, ліворуч, попереду, позаду); - орієнтується на папері, у знайомому середовищі, рухається у заданому напрямку, використовує наочні моделі;
Здатність розпізнавати геометричні фігури та співвідносити їх з об'єктами найближчого оточення	- розпізнає та називає плоскі та об'ємні геометричні фігури (коло, квадрат, трикутник, прямокутник, овал, ромб, куля, куб, циліндр, конус; має узагальнене поняття чотирикутника), співвідносить їх з об'єктами найближчого оточення; визначає форму предмета, називає, спираючись на назви геометричних фігур; - описує зображення мовою геометричних фігур;
Здатність конструювати об'єкти з геометричних фігур	- конструює об'єкти з геометричних фігур, комбінуючи різні форми для досягнення бажаного результату (наприклад, створює фігури людей, тварин, будівель);
Здатність розпізнавати та аналізувати математичні ситуації у повсякденному житті	- використовує елементарні математичні операції в повсякденних ситуаціях: розрізняє та порівнює величини, виконує прості обчислення, використовує іграшки та ігри, інші об'єкти для вирішення практичних завдань; визначає побутові ситуації, де потрібно рахувати, порівнювати чи вимірювати, може виконувати прості обчислення у побуті; - прогнозує результати та наслідки елементарних математичних дій (збільшення, зменшення, подовження) на основі реальних ситуацій за допомогою візуального спостереження; - планує свої дії на основі кількісних оцінок (наприклад,

	розраховує, чи вистачить олівців для всіх у групі);
Здатність перевірити правильність дій та аналізувати результати	- перевіряє правильність підрахунку в межах 10 у відповідності з ситуативним завданням (наприклад, "Я маю яблука: один, два, три. А їх має бути 5"); - виявляє та виправляє помилки при простих підрахунках, визначаючи практичну дію (наприклад, "Якщо я маю 3 яблука, а має бути 5, треба ще взяти"); - зіставляє прогнозований результат із фактичним: на основі припущення про кількість предметів, порівнює з реальним числом (наприклад, "Я думаю, що в мене буде 7 фішок, перевірю... Так, 7!").

✓ у природному довкіллі, формування екологічного ставлення до природи

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися в знаннях про природу, розказувати про неї	- ідентифікує та диференціює 10-15 видів рослини, класифікує та групує їх за різними очевидними ознаками: за життєвою формою (трава, кущ, дерево (3-5 видів), будовою листя (листяні, хвойні), потребою у догляді (культурні, дикорослі), способом використання (їстівні, лікарські, декоративні), їстівні (овочі, фрукти, ягоди, гриби, насіння), місцем зростання (ліс, луг, водойма, сад, поле, город, квітник, кімната; ґрунт, наземно-повітряне середовище), сезонними змінами (вічнозелені, листопадні), типом рослинності природних зон (наприклад, пальми, ананаси, апельсини, мохи, орхідеї тощо); - розрізняє основні частини рослини (корінь, стебло, листя, квітка, плід); - ідентифікує та диференціює 15-20 видів тварин (звірі, птахи, комахи, риби тощо), класифікує та групує тварин за різними очевидними ознаками: середовищем існування (наземні, водні, повітряні), потребою у догляді (домашні, дикі), способом пересування (бігають, літають, стрибають, плавають тощо); способом живлення (хижаки, травоядні, всеїдні), покривом тіла (шерсть, пір'я, луска), місцем розповсюдження (тварини лісу, пустелі тощо); - ідентифікує та називає властивості об'єктів та явищ неживої природи (пісок, каміння, глина, вода, повітря, дощ, гроза, райдуга, сніг, туман, роса); - називає характеристики окремих властивостей об'єктів та фізичних явищ довколишнього світу (твердість, м'якість, сипучість, в'язкість, плавучість, розчинність; швидкість, напрямок тощо); - встановлює зв'язок між агрегатним станом води (рідке та тверде) та температурою; - називає ознаки, характерні для живих істот, та їх прояви

	у рослин та тварин; - називає ознаки сезонних змін у неживій природі, світі рослин, світі тварин, одягу, праці людини, іграх дітей; - називає особливості та умови розвитку рослин (фази розвитку, екологічні чинники, поживність ґрунту, догляд), - визначає особливості та умови існування тварин (стадії розвитку (наприклад, курка з'являється з яйця, метелик - з гусениці), залежність від середовища існування, реакції на сезонні зміни); - має елементарні уявлення про Космос, розуміє, що Земля є частиною Космосу, а всі його об'єкти (зорі, планети, комети, метеорити тощо) знаходяться дуже далеко; - визначає значення Сонця для життя на Землі; - розрізняє та знає різні фази Місяця (співвідносить з виглядом); - володіє елементарними уявленнями про дослідження Космосу людиною;
Здатність визначати основні причинно-наслідкові зв'язки у природі	- усвідомлює значення природи для життя людини; - розуміє основні причинно-наслідкові зв'язки у природі, помічає та пояснює прості взаємозв'язки у природі (рослинам потрібні сонце, вода і ґрунт для росту; тварини їдять рослини або інших тварин); - розпізнає причини змін у природному середовищі; - визначає екологічні чинники та встановлює залежність об'єктів природи від екологічних чинників;
Здатність визначати вплив людини на довколишній світ; співвідносить наслідки цих впливів	- свідомо використовує знання про природу в різних видах діяльності та життєвих ситуаціях; - розуміє зв'язок між діями людини та станом природи, обізнана з позитивним і негативним впливом людини на природне довкілля, проблемами довкілля (наприклад, забруднення води чи сміття в парку); - називає штучні матеріали, виготовлені людиною із природної сировини (метал, гума, тканина, пластик, папір тощо) - усвідомлює необхідність дбайливого ставлення до свого організму, рослин, тварин, природних ресурсів, необхідність збереження ресурсів планети, зменшення марних витрат сировини й кількості відходів, усвідомлює необхідність заощаджувати енергію, воду, папір, берегти тепло, сортувати сміття тощо у повсякденному житті, визначає способи розв'язання конкретних екологічних проблем (наприклад, «Що можна зробити, щоб берег був чистий?»); - знає зміст природоохоронної діяльності дорослих, бажання брати участь у проведенні заходів, спрямованих на підтримку цінностей сталого розвитку; - демонструє дотримання правил природодоцільної поведінки, навички бережливого ставлення до ресурсів, розумного споживання енергії, паперу, води;

	- відгукується на пропозиції дорослого зберігати й покращувати природне довкілля чи надавати допомогу живим об'єктам природи;
Здатність досліджувати та пояснювати природні особливості, явища	- спостерігає за природними об'єктами, явищами; - називає зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища (температура повітря, вітер, опади тощо); - здатна самостійно чи з допомогою дорослого проводити елементарні дослід з пізнання властивостей об'єктів природи, спостерігати за природними об'єктами, явищами природи планети Земля, видимими об'єктами Космосу, помічати зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища (температура повітря, вітер, опади тощо); - виявляє ініціативу у вивченні та дослідженні об'єктів природи (збирає листочки, камінці, пир'ячко для розгляду); - користується простими інструментами та приладами для дослідження; - виявляє сформованість логіко-математичних уявлень у дослідницькій діяльності; - знає та дотримується елементарних правил безпеки під час проведення простих фізичних експериментів; - визначає можливі результати своїх експериментів; - вміє користуватися лупою, лінійкою, вагами, таймером; - експериментує з доступними матеріалами (переливає воду з однієї ємності в іншу, перевіряє, які предмети тонуть); - знаходить спільні та відмінні ознаки об'єктів на основі власних спостережень; - розповідає про власні спостереження; - розуміє, що дослідження можуть давати різні результати; робить власні відкриття. ("Я думав, що всі листки зелені, але є і жовті"); - приймає помилки як частину пізнання; - випробовує інші варіанти дослідження (наприклад, знову спостерігає за тінню в різний час дня); - співпрацює з іншими з метою досягнення кінцевої мети у пошуково-дослідницькій діяльності;
Здатність знаходити та представляти інформацію про природу	- визначає об'єкти для самостійного пошуку інформації про них; - ініціює пошук нової інформації разом з дорослими через книги, енциклопедії, мультфільми; - виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, схеми, - зображує об'єкти природи та навколишнього світу на основі спостережень (малюнок, аплікація, ліплення, моделювання); - використовує умовні схематичні позначення (наприклад, "сонечко" для погоди, "хвилі" для води); - заповнює прості таблиці, які відображають результати

	спостережень; - називає способи використання органів чуття для пізнання довколишнього світу; - описує предмети за допомогою кількох органів чуття; порівнює сенсорні властивості об'єктів; визначає предмет за відчуттями наосліп; - описує ситуації, де органи чуття допомагають уникнути небезпеки ("Я відчув, що молоко гаряче, і не став пити"); - фіксує, аналізує і впорядковує прості послідовності; - групує предмети за двома або більше ознаками; - аналізує подібності та відмінності між об'єктами; - складає знайомі події у логічний порядок; - визначає помилки у порушеній послідовності; - створює власні прості ряди або схеми;
Здатність орієнтуватися у часі та будувати порядок власних дій (побутових, навчальних, ігрових, дозвілля тощо) з урахуванням часових періодів	- має уявлення про часові поняття, розпізнає та називає частини доби ("ранок", "день", "вечір", "ніч"), дні тижня, у тому числі «сьогодні», «вчора», «завтра», пори року, їх послідовність за словесним описом, зображувальній наочності, досвіду власної діяльності, спостережень природних явищ, за допомогою моделі; - визначає, що деякі з часових періодів більші або менші за інші (наприклад, день менше за тиждень, а година коротша за день); - співвідносить часові періоди з подіями чи активностями з урахуванням послідовності (до того/після того/зараз/потім); - співвідносить часові періоди з подіями чи активностями без врахування послідовності (Дитина може сказати: "У суботу ми йдемо в парк", або "Мій день народження влітку"); - вибудовує порядок виконання побутових, навчальних, ігрових дій, використовуючи словесні інструкції (наприклад, "перед тим, як малювати, потрібно підготувати папір і фарби"); - має уявлення про годинник як про пристрій, що показує час; - розрізняє, що велика стрілка показує хвилини, а маленька - години; - ідентифікує час, як маркер конкретних повсякденних подій ("Коли маленька стрілка на 9, а велика на 12 - час спати"); -
Здатність безпеково взаємодіяти з рослинами, тваринами, предметами неживої природи, доглядати за рослинами та тваринами	- називає правила безпекової поведінки у процесі взаємодії з рослинами та тваринами у лісі, на лузі, на водоймі; - називає правила взаємодії з тваринами (домашніми, дикими); - називає правила взаємодії з кімнатними рослинами та рослинами у природному середовищі; - називає правила взаємодії з предметами неживої природи; - знає про потреби рослин, здатна з допомогою дорослого вирощувати рослини, - знає про потреби тварин, здатна з допомогою дорослого

	доглядати за домашніми улюбленцями та піклуватись про них.
--	--

✓ у світі предметів і технологій

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність використовувати предмети довколишнього світу для реалізації власних життєвих задач Здатність реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля та з використанням різних матеріалів у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання	- розуміє основні причинно-наслідкові зв'язки у довколишньому світі; - виявляє обізнаність з предметами та їхніми властивостями, зокрема з матеріалами, з яких виготовляють речі (пластик, папір, метал, тканина, гума, глина тощо); - має уявлення про виготовлення предметів довкілля (елементарні способи їх обробки: пошив, вирізання, видування тощо); - пояснює роль техніки в житті людини; - називає побутові прилади і визначає їхнє застосування у побуті; - знає та дотримується правил техніки безпеки і роботи з інструментами, побутовою технікою; - знає та дотримується елементарних правил безпеки під час проведення фізичних експериментів; - виявляє сформованість логіко-математичних уявлень у предметно-практичній діяльності; - виявляє інтерес і бажання до відтворення різних об'єктів довколишнього світу різними способами (конструювання, моделювання), засобами (різні види конструкторів, моделей), природним і штучним матеріалом та інструментами; - володіє видами предметно-практичної діяльності на елементарному рівні: конструювання (з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо), наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу: ранок-день-вечір-ніч, пір року: зима-весна-літо-осінь тощо), проектування, технічна творчість; - вміє аналізувати конструкції (виокремлює їхні основні складові, співвідносить за розмірами, формами, розташуванням), аналізує та оцінює результат своєї роботи та роботи однолітків, вносить корективи; - вміє використовувати зразки та намагається додати самостійні знахідки та рішення у створенні виробів, проявляє фантазію, винахідливість, імпровізує, використовуючи наявні ресурси, альтернативно застосовує предмети та матеріали, зважаючи на їхні властивості, генерує ідеї та заохочує інших бажанням їх реалізувати, прагне довести розпочату справу до логічного завершення; - виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, моделі, схеми, порівнює різні моделі одного й того ж самого об'єкта; помічає та називає відмінності між моделлю та оригіналом;

	- надає перевагу у виборі конструктивних, предметно-практичних завдань, які передбачають участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми; - дбайливо ставиться до рукотворних об'єктів; - долучається до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору.
--	---

✓ у світі інформації

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, оперувати інформацією та використовувати інформаційно-комунікаційні технології	- має елементарні уявлення про інформацію, залежність рішень, дій людини від наявності чи відсутності інформації; - розуміє поняття особистої інформації; - розрізняє реальні факти та вигадку («Вовки справжні, а чарівні дракони – ні»); - визначає, коли хтось жартує або вигадує («Якщо взимку йде сніг, то це правда, а якщо кажуть, що влітку падає сніг – це, скоріше, неправда»); - відтворює логічний порядок подій у знайомих сюжетах; - додержується інструкції: "спочатку", "потім", "наприкінці"/"завершення дії"; - аналізує, як зміна послідовності впливає на кінцевий результат; - складає простий план дій; - має уявлення про інформаційно-комунікаційні технології; - орієнтується у джерелах інформації: розповіді людей, власний досвід, книги, мультфільми тощо; - вміє шукати, знаходити, опрацьовувати, систематизувати інформацію під різні життєві задачі, у тому числі пізнавального та навчального характеру; - відтворює отриману інформацію у вигляді малюнків чи простих схем; - створює прості умовні позначення (піктограми) для організації інформації; - використовує шаблони для впорядкування інформації (наприклад, заповнює прості таблиці «що люблю – що не люблю»); - використовує різні матеріали (текст, зображення, звуки) для створення простих інформаційних продуктів та передачі своїх ідей; - створює прості історії, презентації, саморобні книжки (артбуки), щоб поділитися своїми знаннями та думками;
Здатність використовувати цифрові технології та	- знає про різні види та призначення цифрових пристроїв і технологій, простір Інтернету, правила безпечного поводження з цифровими пристроями,

пристрої	- усвідомлює значення цифрових технологій для життя людини, вирішення життєвих задач, у тому числі пізнання світу та навчання, зокрема в дистанційному форматі; - виявляє обізнаність у межах вікових можливостей про різні способи використання цифрових технологій для пошуку інформації (пошукові системи, електронні енциклопедії, бібліотеки тощо), демонстрації навчального матеріалу, виконання навчальних завдань, інтерактивних вправ (наприклад, малювання, конструювання, моделювання), під час дозвілля, перегляду відеопродукції, спілкування з друзями та родиною (відеодзвінки, месенджери), вміє за допомогою та під наглядом дорослого застосовувати окремі способи;
Здатність дотримуватися безпечної та етичної поведінки в інформаційному просторі	- розпізнає ознаки небезпеки та дотримується безпекової поведінки (цифрової гігієни) в інформаційному просторі (наприклад, не розголошує особисту інформацію про себе та інших, не спілкується з незнайомцями в Інтернеті); - дотримується етичної поведінки в інформаційному просторі, ставиться до інших з повагою до їхньої гідності, нікого не ображає, не принижує.

● **МОВНО-МОВЛЕННЄВИЙ ТА КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК**

META освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- дотримується безпекової та етичної поведінки в інформаційному просторі
- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів та здатна використовувати її для збагачення власного досвіду;
- здатна використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- здатна продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів;
- виявляє любов до рідної мови, повагу до державної мови, мов представників корінних народів, національних меншин (спільнот) України, мов міжнародного спілкування;
- використовує мову для власної мовної творчості
- знає, що в Україні є державна мова, обов'язкова для вивчення та використання всіма громадянами, що державною мовою є українська;
- ідентифікує українську мову серед інших мов; незалежно від національної належності дитина, як громадянин України, має позитивне ставлення до української мови, прагнення до вільного спілкування з іншими дітьми і дорослими українською мовою

✓ **опанування державної мови**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
-----------------------	----------------------------

Здатність сприймати інформацію на слух, вступати у комунікацію	- ідентифікує державну мову серед інших мов; - слухаючи короткі розповіді, розуміє та розрізняє головне і другорядне; - виконує інструкції за кількома послідовними діями; - ставить запитання і відповідає на запитання щодо почутого; - створює короткі усні висловлювання, самостійно починає розмову, висловлює свої потреби;
Здатність сприймати текст та творчо взаємодіяти з книгою	- слухає твір та розуміє його головну думку, розрізняє головне і другорядне; - дає характеристику персонажів літературних творів кількома словами; - пов'язує події літературного твору з власним досвідом; - обирає книгу для читання з дорослим, пояснює свій вибір кількома словами; - передбачає зміст твору за назвою, обкладинкою, ілюстраціями; - розпізнає умовні позначення в книзі; - створює малюнки або добирає ілюстрації до змісту твору;
Здатність комунікувати українською мовою	- має певний запас слів із різних освітніх напрямів, що дає змогу добирати найбільш точні слова відповідно до ситуації мовлення; - бере участь у діалозі за змістом інформації, тексту; використовує вербальні та/або невербальні засоби; - пояснює словами дії (вчинки) персонажів літературних творів, мультфільмів тощо;
Здатність до елементарної письмової активності	- копіює друковані букви, прості символи, слова; - розпізнає літери власного імені та поширені буквені знаки в довколишньому середовищі (вивіски, білборди тощо); - записує своє ім'я.

✓ **опанування рідної мови**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність сприймати інформацію на слух, вступати у комунікацію	- ідентифікує рідну мову серед інших мов; - слухаючи розповіді, розуміє та розрізняє головне і другорядне; - ставить питання і відповідає на запитання щодо почутого; - переказує зміст почутого;
Здатність сприймати текст та творчо взаємодіяти з книгою	- слухаючи тексти, розуміє головну думку твору, розрізняє головне і другорядне; - переказує зміст почутого твору із дотриманням логічної

	послідовності; - обирає книгу для читання з дорослим, пояснює свій вибір простими словами; - вміє аналізувати твір за ілюстраціями; - експериментує з сюжетом знайомих історій, вигадує нові репліки персонажів, кінцівку історій тощо; - створює малюнки або добирає ілюстрації до змісту;
Здатність опановувати звукову структуру мовлення	- розрізняє звуковий склад рідної мови; - оперує термінами: звук, слово, речення; - розпізнає голосні і приголосні звуки в словах, визначає місце звука у слові (перший і останній звук у словах); інтонаційно виділяє потрібний звук/склад у слові; - експериментує з римами; - порівнює подібні та відмінні за звучанням слова, використовує їх для вдосконалення мовлення (фонетика);
Здатність використовувати лексичний запас	- має запас слів із різних освітніх напрямів, що дає змогу добирати найбільш точні слова відповідно до ситуації мовлення; - знає і називає ознаки, якості, властивості предметів, явища, події; - в активному словнику наявні слова всіх частин мови, різного типу творення, слова різної складності, синоніми, антоніми, епітети, метафори, багатозначні слова; фразеологічні звороти; - відтворює короткі літературні форми, знає і чітко промовляє прислів'я, і приказки, потішки, загадки, скоромовки; - володіє елементарними навичками корекції та самокорекції мовлення; - використовує словосполучення та речення, в яких слова узгоджені граматично та за змістом;
Здатність комунікувати рідною мовою	- говорить виразно і правильно: чітко промовляє звуки, регулює дихання і темп у процесі мовлення, володіє силою, висотою, тембром голосу, регулює інтонацію, наголос; - застосовує вербальні і невербальні засоби виразності; - демонструє вміння вести діалог, полілог; - висловлюється згідно теми розмови; - знає та дотримується норм культури мовлення (звернення, привітання, прохання, вибачення, подяка, комплімент тощо); - усвідомлює і може пояснити значення образних слів (хитра як лисичка, стрибає як зайчик тощо), доцільно їх використовує; - розуміє та пояснює зміст прислів'їв, приказок, використовує їх у мовленні; - відгадує загадки; - самостійно розповідає казки, переказує зміст художніх творів, користується пояснювальним мовленням (пояснити хід

	наступної гри, майбутній сюжет малюнка, аплікації, виробу); - розмірковує про предмети, явища, події, друзів; робить елементарні узагальнення, висновки; висловлює зв'язні самотійні оцінні судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів; - володіє різними формами мовленнєвих висловлювань (питання, зустрічне питання, згода, уточнення, заперечення, сумнів, прохання, вимога, ігрова вимога, дозвіл, порада, відмова, спонукання, задоволення, здивування, вдячність, жаль, невдоволення, вдячність, пояснення, міркування, доказ та ін.) відповідно до різних ситуацій спілкування з дорослими та однолітками; - розповідає про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів, на запропоновану тему, за ігровою та уявлюваною ситуаціями, за результатами спостережень та власної діяльності; - ініціює і підтримує розпочату розмову в різних ситуаціях спілкування, відповідає на запитання співрозмовника і звертається із запитаннями, орієнтується в ситуації спілкування, вживає відповідні мовні і немовні засоби для вирішення комунікативних завдань;
Здатність до елементарної письмової активності	- знає, що буква позначає звук; - копіює друковані літери, прості символи, слова; - розпізнає літери власного імені та поширені буквенні знаки в довколишньому середовищі (вивіски, білборди тощо) та умовні позначення в книзі; - записує своє ім'я.

✓ **опанування іноземної мови**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність сприймати інформацію на слух	- розуміє короткі прості запитання, твердження, прохання / вказівки у вигляді вербальної та / або невербальної реакції; - ідентифікує знайомі слова та сталі вирази під час сприйняття усної інформації, зокрема в пісенній або віршованій формі;
Здатність сприймати текст, називати об'єкти на картинках, ілюстраціях	- визначає літери іноземного алфавіту, якими записане власне ім'я; - називає об'єкти на картинках, ілюстраціях; - показує названі предмети та явища у довколишньому середовищі;
Здатність усно висловлюватися, здійснювати усну	- застосовує короткі фрази для опису себе та свого стану, демонструє спроби опису простими фразами оточуючих предметів та явищ;

взаємодію	- застосовує короткі сталі вирази для повідомлення інформації про себе та своє оточення, застосовує запитання, в разі потреби використовує жести.
------------------	---

• ЕСТЕТИЧНИЙ ТА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- має обізнаність в особливостях та специфіці різних видів мистецтва; знайома з культурою книги;
- має досвід в різних видах мистецької творчості (образотворче, музичне, театральне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;
- здатна практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал та втілити творчий задум засобами мистецької діяльності;
- здатна генерувати оригінальний творчий задум як потребу самовираження на основі власних уподобань чи доручень;
- здатна застосувати елементарні навички мистецької діяльності в життєвих ситуаціях, дозволя, під час навчання та розвитку;
- здатна сприймати світ через красу творчості, витворів мистецтва, естетично облаштовувати власне життя (зовнішній вигляд, середовище, діяльність тощо).

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність розпізнавати види мистецтва та висловлювати власні уподобання	- розрізняє основні види мистецтва (образотворче, музичне, театральне тощо), їх основні ознаки та специфіку, може навести приклади; - демонструє власні вподобання щодо зображень, музики, співу, танцю, драматичної вистави тощо, впізнає знайомі твори; - сприймає мистецькі твори (розрізняє їхній настрій, сюжет, висловлює, що сподобалося або не сподобалося тощо); - встановлює зв'язки між змістом твору та його художніми засобами (колір, форма, звук, рух, міміка, жести, рима, діалог тощо); - демонструє елементарну культуру глядача, володіє культурою поведінки під час мистецьких та інших культурних заходів;
Здатність творити через мистецтво	- свідомо використовує різні художні засоби (лінії, форми, кольори, звуки, рухи) для створення власних образів; - експериментує з матеріалами та техніками у мистецькій діяльності (поєднує фарби та аплікацію, додає природні матеріали тощо); - відображає дійсність або інше явище різними художніми засобами (звуком, пластиною, рухом, кольором, ритмом, словом, знаком, символом); - відгукується на пропозиції долучення та бере участь в

	різних видах мистецько-творчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація; слухання музики, співи, музична гра, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах; театралізація малих літературних творів, розігрування спектаклю; - розуміє призначення зображувальних матеріалів, театрального реквізиту, атрибутів для образотворчої, театралізованої, музичної діяльності; здатна до реалізації творчого задуму за їх допомогою; - вміє пояснити свої творчі задуми, втілює творчі задуми у життя самостійно чи у взаємодії з іншими;
Здатність презентувати власний творчий задум у мистецькій діяльності	- називає та описує результат власної мистецької діяльності; - вміє презентувати свою творчу роботу, гідно сприймати зовнішню оцінку, з повагою ставитися до творчих робіт інших, з урахуванням відповідності цих робіт нормам суспільної моралі;
Здатність використовувати технології традиційних і сучасних ремесел для створення виробів	- розпізнає традиційні та сучасні ремесла; - виконує інструкції з технології створення виробів; - спостерігає за роботою дорослих або майстрів, намагається повторити за зразком або зробити щось схоже; - вміє самостійно або за допомогою дорослого визначити орієнтовну кількість матеріалів для виготовлення виробу; - організовує творчий процес з дотриманням принципів ощадливого ставлення (міє пензлики після використання, закриває фарби, клей та фломастери, розуміє значення ощадливого використання паперу, прибирає матеріали на визначені місця, щоб скористатися ними повторно тощо).

✓ **образотворче мистецтво**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися у світі образотворчого мистецтва Здатність до втілення творчих задумів засобами образотворчої діяльності	- розрізняє види образотворчого мистецтва та їхні характерні особливості (живопис, скульптура, архітектура тощо); - розпізнає, визначає та використовує засоби художньої виразності: кольори, різні види ліній, сюжетні та декоративні композиції; малює різними способами, матеріалами для малювання; - розпізнає техніки малювання (олівцями, різними видами фарб, з використанням нетрадиційних матеріалів тощо); - розрізняє та називає жанри живопису (пейзаж, портрет, натюрморт);

	- розрізняє способи та прийоми ліплення; - володіє прийомами вирізання (прямолінійне, криволінійне); - знає та володіє різними способами роботи з папером (зім'яти, скласти, розірвати, розмалювати); - створює за задумом або з натури предмети, сюжети, декорує зображення, виражає в малюнку власне ставлення до образів; - ліпить предмети, сюжетні композиції, декорує зображення, використовує різні прийоми та способи, їх комбінування; трансформує знайому форму для отримання іншого предмета; використовує засоби виразності: об'єм, форму, динаміку (жести, пози), пропорції, композиції; - створює аплікації; - експериментує з різними художніми матеріалами та техніками, використовує доступні види образотворчої діяльності; - створює прості об'єкти дизайну (подарунки до свят, прикраси, декоративні елементи інтер'єру) власноруч самотійно, з іншими дітьми та/або за допомогою дорослого; - розповідає про власні враження, ставлення до творів мистецтва та власних робіт; - дбайливо ставиться до приладдя та матеріалів образотворчої діяльності.
--	--

✓ **музичне мистецтво**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися у світі музичного мистецтва Здатність до втілення творчих задумів засобами музичної діяльності	- розрізняє основні види музичного мистецтва як спів та гру на музичних інструментах; - оперує основними музичними поняттями: звук, звучання, мелодія, ритм, пісня, танок, пауза, музичні інструменти тощо; - сприймає, впізнає та називає музичні твори; - диференціює, що під музику можна робити: співати, танцювати, крокувати тощо; - має уявлення про окремі засоби музичної виразності твору та диференціює їх: характер твору (веселий, сумний), темп (швидкий, повільний), гучність (голосно, тихо), оперуючи окремими термінами. - розрізняє звучання дитячих музичних інструментів (металофон (ксилофон), барабан, трикутник, маракаси, бубон, сопілка, дзвіночки тощо) та інших музичних інструментів (фортепіано, скрипка, гітара, бандура (кобза), цимбали, трембіта тощо); - співає самотійно улюблені пісні; співає разом з

	іншими, з музичним супроводом; голосом та музично-ритмічними рухами передає характер музики; - демонструє прийоми гри на дитячих музичних інструментах; імітує ритмічний малюнок знайомих мелодій («Я граю «Щедрик, щедрик...», чуєш?»); - вигадує музично-ігрові образи з казковими героями; - передає настрій, емоції, почуття у піснях, рухах, музикуванні та музичних грах; висловлює враження від музики, використовуючи прості речення ("мені сподобалося...", "це музика про..."); - використовує голос, рухи, шумові інструменти та предмети для створення звукових образів (наприклад, наслідування звуків природи, тварин); - вміє взаємодіяти з іншими під час музичної діяльності (слухання, співу, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах, музичні ігри тощо); - дбайливо ставиться до музичних інструментів;
--	--

✓ у світі гри та театру

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися у світі театального мистецтва Здатність до втілення творчих задумів засобами театральної творчості	- розрізняє види театру: за участі акторів, ляльковий, пальчиковий, настільний, тіней; - розуміє зміст і значення взаємодії всіх учасників театральної вистави; - володіє найпростішими навичками виконавської культури (декламує, передає рухами характерні ознаки персонажу); - бере участь у публічних виступах; - бере участь в розіграванні щедрівок, колядок, закличок, у сюжетно-рольових іграх за мотивами літературних творів; - запам'ятовує сюжетну послідовність вистави (що було спочатку, потім та наприкінці), вчасно включається в театралізовані дії, учасником яких є; - ідентифікує почуття та вчинки персонажів, пояснює, як вчинив би в аналогічній ситуації та своє ставлення до вчинків героїв; - самостійно створює сюжетні задуми з персонажами та рольовими діалогами, розподіляє ролі в ігровому сюжеті, відтворює події, використовує побутові та інші звичайні речі як атрибути імітованої театралізованої діяльності та взаємодіє з ними в межах сюжетного задуму (наприклад, шафа – «печера», стілець та подушки – «дракон», якого треба здолати, палиця – «меч»); - дбайливо ставиться до засобів театральної творчості.

✓ у світі книги та літературної творчості

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися у світі книги та літератури Здатність втілювати власні творчі задуми засобами літературної творчості	- визначає очевидні жанрові особливості та ідентифікує за ними казку, вірш, загадку, оповідання (міркує, що казка завжди має чарівні події, у загадки – відгадка тощо); - знає і називає декілька літературних творів та героїв, вирізняє з переліку улюблені твори та героїв; - розуміє зміст літературного (фольклорного) твору, послідовність подій, причинно-наслідкові зв'язки у прослуханому тексті; - визначає та описує настрій, характер літературного (фольклорного) твору, персонажів (“Ця казка весела, а цей герой – добрий”); - бере участь в обговоренні змісту, ідеї, характерів та вчинків героїв твору, відповідає на запитання дорослого; - послідовно переказує короткі художні тексти, зберігаючи логіку сюжету; - складає різні види розповідей (за допомогою дорослого або самостійно; з опорою на зразок, план, слова, тему тощо чи без зовнішніх орієнтирів), доповнює знайомий текст новими епізодами, вигадує іншу кінцівку літературного твору; - декламує вірші та інші поетичні твори, керуючи власним голосом та емоційним наповненням, інтонаційно передає різні почуття при виконанні літературних творів (радість, смуток, здивування); - експериментує з римами; - відтворює в мовленні образні вислови з художнього тексту (наприклад, “Ніколи не здавайся”) після прочитання відповідних творів; - дбайливо ставиться до книг.

✓ у світі кіно- та відео мистецтва

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність орієнтуватися у світі кіно- та відео мистецтва	- розрізняє види відеомистецтва (кіно, мультфільми, пізнавальні передачі та інтерв'ю, відеоролики в Інтернеті); - називає улюблені фільми, мультфільми, передачі, - називає героїв улюблених фільмів та мультфільмів, описує сюжет, визначає власне ставлення до вчинків персонажів, пояснює чому вони подобаються чи не подобаються.

✓ естетика зовнішнього вигляду

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність відчувати красу зовнішнього вигляду та дотримуватися принципів естетичного зовнішнього вигляду	- підтримує охайний зовнішній вигляд та знає дії, що його забезпечують; - вміє вибирати одяг та взуття відповідно до ситуації (вдома чи садочку, на прогулянці чи під час сну), погоди, урочистих подій, виду занять (у приміщенні, на вулиці, занять фізкультурою або працею); - визначає естетику зовнішнього вигляду через власні вподобання, комфорт та доцільність до ситуації; розуміє, що у кожної людини є власний стиль та вподобання.

✓ естетика довілля

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність відчувати красу Здатність створювати естетичне середовище	- реагує на прояви краси в довкіллі, побуті, зовнішності, творах мистецтва, результатах людської праці; - відгукується на пропозиції щодо оздоблення інтер'єру (приміром, на свята), долучається до інших дітей та дорослих під час декорування приміщення, майданчиків; - підтримує естетичні прояви у повсякденному житті (культура сервірування та прийому їжі, сну, відпочинку та праці, культура поведінки й дотримання елементарних правил етикету під час святкувань тощо).

• СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- орієнтується у соціальному середовищі;
- усвідомлює власні соціальні ролі та соціальні ролі оточуючих, здатна взаємодіяти у родині, спільноті, громаді;
- здатна дотримуватися узгоджених правил, домовленостей;
- виявляє навички спілкування, здатна узгоджувати свої інтереси з інтересами інших, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію, виявляє навички конструктивної взаємодії та участі у соціальних подіях;
- дотримується етичної поведінки;
- орієнтується у світі професій;
- усвідомлює значення та участь в економічних процесах, власну причетність до світу економіки;
- усвідомлює важливу роль праці в житті людини і суспільства;
- виявляє працелюбство та з повагою ставиться до праці інших.

- ✓ належність сім'ї, родині, групі, садочку, громаді, Батьківщині; права та обов'язки, взаємозв'язок

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність розрізняти соціальні ролі, їх ознаки та способи прояву	- має уявлення про себе як члена родини, спільноти, громади, суспільства; уявлення про свою сім'ю, рід, рідну домівку, садок, Батьківщину; - має уявлення про соціальні ролі, їх особливості та ознаки; - проявляє обачливість до незнайомих людей;
Здатність орієнтуватися у соціальному середовищі	- знає основні громадські місця та їх призначення, правила перебування в них, дотримується цих правил (заклади освіти, крамниці, маркети, лікарня, поліклініка, центри дозвілля, парки, ринки тощо); - орієнтується у знайомому середовищі, може пояснити, як дістатися з одного місця до іншого, розрізняє та називає види транспорту (наземний, повітряний, підземний; пасажирський, вантажний, індивідуальний); дотримується правил користування транспортом.

- ✓ дотримання законів, норм суспільної моралі, норм та правил колективного співжиття

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність дотримуватися узгоджених правил	- усвідомлює необхідність дотримання суспільних цінностей, норм суспільної моралі, законів України; - розуміє необхідність дотримання та дотримується правил безпеки; - має уявлення про правила, норми і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вміє дотримуватись цих правил та норм у повсякденному житті, в родині, групі під час навчання, гри дозвілля та вирішення інших питань взаємодії, в соціально-громадянському просторі; - дбайливо ставиться до майна у довколишньому середовищі, оперує поняттями "своє", "чуже", "спільне"; - оперує поняттями "добре" та "погано", вміє пояснити іншому, чому варто вчиняти так, а не інакше; - бере участь у визначенні та ухваленні правил співжиття в родині, групі, колі друзів, дотримується цих правил та домовленостей; знає і пояснює свої прості обов'язки вдома та садочку.

✓ **участь у команді та конструктивна взаємодія**

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність до роботи в команді та конструктивної взаємодії, участі у соціальних подіях	- демонструє зміну поведінки у спілкуванні з дорослими, однолітками, молодшими та старшими за себе дітьми; - виявляє ввічливість, дотримується мовленнєвого етикету, володіє і доречно вживає слова із широкої палітри мовних формул, необхідних для застосування у різних ситуаціях (вітальні слова, слова-звертання, прохання чи пропозиція допомоги, дякування, вибачення тощо); - у взаємодії з іншими людьми, вміє слухати та чути, співпереживати та співчувати; - розпізнає прояви принизливого, зневажливого та образливого ставлення у життєвих ситуаціях; - може зачекати своєї черги; - звертається по допомогу, помічає потреби інших, вміє за можливості прийти на допомогу; - виявляє готовність до участі у соціальних подіях, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя; - пропонує ідеї для гри, діяльності, вміє її організувати, долучається до різних видів діяльності, вміє домовлятися про спільні дії та приймати спільні рішення; - радіє власним успіхам та успіхам друзів, партнерів по грі, членів групи, команди тощо;
Здатність до елементарної емоційної регуляції, ненасильницької та безконфліктної комунікації	- демонструє елементарні навички емоційної саморегуляції, - використовує слова для вираження та пояснення свого емоційного стану; - пояснює причину своїх емоцій, усвідомлює те, що інші люди переживають різні емоційні стани, їм буває радісно, боляче, образливо тощо; - виявляє участь та турботу про близьких та друзів (співчуття, емоційна підтримка); - може проаналізувати та пояснити причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, пояснює власні почуття та думки, виявляє суперечності (невідповідності) та аргументи "за" і "проти", висуває версії можливого розгортання подій ("Що б сталося, якби...?", "Слід вчинити так..., тому що..." та ін); бере участь у перемовинах; розмовляє тактовно; - знаходить способи розв'язання суперечливих та конфліктних ситуацій самостійно чи за допомогою дорослого;
Здатність виконувати доручення, поставлені завдання	- розуміє необхідність виконання доручень, поставлених завдань, прагне якісно їх виконувати; - вміє об'єднуватися з іншими, узгоджувати власні дії для

	якісного виконання спільних доручень, завдань; - допомагає дорослим піклуватися про рослини та тварин вдома, у куточку природи у групі, на городі та у квітнику, здійснює елементарні види робіт, оцінює результати вкладеної праці.
--	---

✓ у світі економіки, праці та професій, оплата праці та винагорода, економічний добробут сім'ї

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність відповідально ставитися до участі у діях, пов'язаних з формуванням добробуту сім'ї та країни	- має елементарні уявлення про економіку, фінанси, гроші, залежність виживання людини від економічного добробуту сім'ї, громади, країни; - знає про певні професії; виявляє інтерес і повагу до професій, формує перші уявлення про майбутню професійну реалізацію («Ким хочеш стати?»); - демонструє поважне ставлення до людської праці та професійної діяльності дорослих; - виявляє поважне та обережне ставлення до виробів довколишнього світу, розуміючи, що кожна робота є результатом чийсь праці; - розуміє значення понять “витрати”, “кошти”, “заробіток”, “заощадження”, визначає причинно-наслідкові зв'язки між поняттями «праця»-«результат»-«кошти», «кошти-витрати»; - має елементарні уявлення про оплату праці; - розуміє значення та дотримується ощадливого ставлення до різноманітних ресурсів, що використовує сім'я (світло, тепло, вода, продукти харчування тощо); - розуміє необхідність узгоджувати власні бажання з фінансовими можливостями батьків, розставляти пріоритети у витратах з точки зору їх доцільності; - за допомогою дорослого робить дрібні покупки.

• ГРОМАДЯНСЬКИЙ РОЗВИТОК ТА ФОРМУВАННЯ ПОЧУТТЯ ПАТРІОТИЗМУ

МЕТА освітнього напрямку: у результаті розвитку дитина:

- усвідомлює власну гідність та має повагу до гідності кожної людини;
- усвідомлює належність до України, має сформоване почуття любові до Батьківщини, розуміє необхідність у разі потреби її захищати;
- знає і гідно ставиться до рідної національної культури, шанобливо – до української культури, культури інших національностей народу України;
- виявляє здатність до елементарного дотримання демократичних цінностей;

- виявляє елементарну громадянську свідомість, демонструє готовність до участі в соціальних подіях, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя

КОМПЕТЕНТНОСТІ	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Здатність розуміти власні права та дотримуватися обов'язків	- знає права та обов'язки людини, виявляє повагу до прав, гідності і свобод людини; має нетерпимість до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства; - знає, пояснює і виконує свої обов'язки (делеговані дорослим чи взяті на себе за власною ініціативою) вдома, за місцем здобуття освіти; - помічає відмінності між людьми, з розумінням, що всі різні, але рівні у своїх правах і свободах; - розпізнає прояви тиску та неповаги у повсякденних ситуаціях, грі, навчанні, протидії цьому, у разі потреби за допомогою дорослого;
Здатність ідентифікувати себе як громадянин / громадянка України	- ідентифікує Україну як свою Батьківщину; - знає і розповідає про державні та національні символи України, звичаї, традиції народу України; - знає народні символи України (соняшник, калина, верба, барвінок, мальва, чорнобривці, лелека, рушник, вишиванка, віночок, писанка тощо); - знає основні елементи українського національного костюму, страви української народної кухні (борщ, вареники тощо); - обізнана про історичні та пам'ятні місця свого краю; - виявляє зацікавленість історичним минулим Українського народу та інтерес до оволодіння надбаннями української культури в її етнічному різноманітті;
Здатність ідентифікувати себе за національною культурою, з повагою ставитися до інших національних культур України	- виявляє обізнаність з основними складовими національної культури, звичаями, традиціями національної спільноти; - виявляє зацікавленість українською культурою, мовою, звичаями, традиціями; - демонструє інтерес до національних культурних цінностей інших народностей України; - виявляє толерантність до переконань, вірувань людей, релігійних традицій та звичаїв, світоглядних уявлень кожного;
Здатність до дотримання демократичних цінностей	- на рівні можливостей віку визнає цінності демократії (дотримання узгоджених процедур, правил, готовність брати на себе відповідальність, право висловлювати власну думку та приймати думку іншого, вміння розв'язувати суперечки, конфлікти шляхом діалогу, полілогу).